

2. Açık Seçik ve Canlı Anlatım Becerisi: Seçenekler

2.-9. Sınıflar

20 dk.

- Öğretmen, açık seçik ve canlı anlatım becerisini geliştirmek için öğrencilere şu "tarifi" verir: "Kendini hikâyedeki kişinin (veya kişilerin) yerine koy. Gözlerini kapat ve onların hissettiklerini, düşündüklerini, endişelerini, umutlarını, vs. anlamaya çalış. Bütün bunları yazacağın yazıda anlat." Açık seçik ve canlı anlatımın tarifi, ilk önce sınıf ortamında örnekler eşliğinde sözlü olarak ele alınır, sonra öğrenciler bunları dikkate alarak bir metin yazar. Uygun konu örnekleri: "Öğle Yemeği Yerken Masada Neler Konuştuk", "Anne ve Babamın Memleketinde Yaşanmış Bir Olay", "Büyükanнем Gençliğinde Başından Geçenleri Anlatıyor".
- Yukarıda anlatılan tekniğe uygun başka bir açık seçik ve canlı anlatım tarifi: "Yazıya başlamadan önce gözlerini kapat. Yazacağın hikâyeyi düşün ve onu bir sinema filmi gibi kafanın içinde seyrettiğini hayal et. Şimdi olayları yazabildiğin kadar ayrıntılı yazmaya çalış."
- Anlatımı canlı kılmak için bir ipucu: "Doğrudan anlatım tekniğini kullanabilirsin, hikâyedeki kişiler doğrudan doğruya birbirleriyle konuşurlar." Bu alıştırma da ilk önce uygun örneklerle sözlü olarak ele almakta yarar var. Sonra öğrenciler bu yöntemi uygulayarak bir yazı yazarlar.
- Yazılı bir metni canlı ve ilgi çekici kılmanın bir diğer yöntemi ise hikâyeyi 3. tekil şahıs yerine 1. tekil şahıs olarak yazmaktır ("o gitti," yerine "ben gittim"). Yukarıdaki öneri ve teknikler de eklendiğinde, sonuç mutlaka canlı, ayrıntılı ve rahat anlaşılır bir anlatım üslubu olacaktır.
- Resimli hikâyeler, canlı ve açık seçik bir anlatım tarzı geliştirmek için son derece elverişlidirler. Öğrenciler, konuyu bulmak ve geliştirmek zorunda kalmazlar, tüm enerjilerini canlı, ayrıntılı ve rahat anlaşılır bir metin yazmaya verebilirler. Yazılar hazırlandıktan sonra bunların okunup karşılaştırılması ve değerlendirilmesi önem taşımaktadır.
- Resimli hikâyeler, bir olayı yeniden anlatmak, canlı ve açık seçik bir anlatım üslubunu geliştirmek için iyi ve değerli yöntemlerdir (bkz. Ünite 18.3 ve Ünite 21).

3. Bir Olayı Yeniden Anlatma ve Özetleme: Seçenekler

3.-9. Sınıflar

30 dk.

Materyal:

Bir olayın yeniden anlatılmasına uygun bir örnek hikâye (bkz. sağ taraf).

Okulda ve genel olarak hayatta, sık sık, başımıza gelen, karşılaştığımız, duyduğumuz veya okuduğumuz bir olayı başkalarına anlatırız. Bu, televizyonda seyrettiğimiz bir film, gördüğümüz bir rüya veya telefon konuşması sırasında tuttuğumuz bir notun başkasına aktarılması da olabilir. Olayı genel hatlarıyla anlatabilir ya da bir başkasının söylediklerini aynı tarz ve üslupla neredeyse kelime kelime aktarabiliriz. Üslubu geliştirme teknikleri açısından gerçekleşmiş bir olayı anlatmak öğrenci için daha kolay, çünkü konu belli olduğundan, yazı sırasında sadece dil ve üslubu etkili biçimde kullanmaya odaklanabilecektir. Örnekler:

- Ön alıştırma: Okulda ve hayatta hangi durumlarda çeşitli olayları başkalarına anlatırız veya özetleriz ve niye anlatırız? Bununla ilgili örnekler sınıf ortamında değerlendirilir. Öğrenciler, bu tür konuşmaların gündelik hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olduğunu farkına varırlar (örneğin, fıkralar ve söylentiler de bunun bir parçası). Sonra, öğrencilerin son birkaç gün içinde başkalarına anlattıkları veya özetledikleri olaylarla ilgili örnekler liste veya katalog halinde toplanır (kim, kime ne anlattı?).
- Öğretmen kısa veya orta uzunlukta bir hikâyeyi 2-3 kez okur. Öğrenciler, hikâyeyi olabildiğince aynı şekilde tekrar kaleme alırlar, ancak yazarken 1-2 konuyu bilerek 'hatalı' aktarırlar. Sonra öğrenciler hikâyeleri birbirlerine okurlar. 'Hatalı' yerleri bulabilecek misiniz? (bkz. Ünite 7.4)
- Hikâye, bir başkasının yerine geçerek (perspektif değişikliği ile) yeniden anlatılır: Bir hikâye, masal, efsane veya ana dilde yazılmış edebi metinden bir bölüm okunur. Öğrenci, hikâyeyi olduğu gibi anlatmak yerine, kendini hikâyedeki bir karakterin yerine koyar ve olayı onun gözünden anlatır (örneğin "Kırmızı Başlıklı Kız" masalında kurt olur).